

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (četrti senat)

z dne 16. novembra 2023 *

„Predhodno odločanje – Direktiva 2001/23/ES – Člen 1(1) – Ohranjanje pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov – Prenos notarske pisarne – Ugotovitev ničnosti ali nezakonnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavcev – Določitev delovne dobe za izračun odpravnine – Uporaba te direktive – Pogoji“

V združenih zadevah od C-583/21 do C-586/21,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki jih je vložilo Juzgado de lo Social no 1 de Madrid (delovno sodišče št. 1 v Madridu, Španija) z odločbami z dne 30. julija 2021, ki so na Sodišče prispele 20. septembra 2021, v postopkih

NC (C-583/21),

JD (C-584/21),

TA (C-585/21),

FZ (C-586/21)

proti

BA,

DA,

DV,

CG,

SODIŠČE (četrti senat),

v sestavi C. Lycourgos, predsednik senata, O. Spineanu-Matei, sodnica, J.-C. Bonichot, S. Rodin (poročevalec), sodnika, in L. S. Rossi, sodnica,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodna tajnica: L. Carrasco Marco, administratorica,

* Jezik postopka: španščina.

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 9. novembra 2022,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za DA CG, DV, BA C. Martínez Cebrián, abogado,
- za NC, JD, TA in FZ F. Mancera Martínez in S. L. Moya Mata, abogados,
- za špansko vlado A. Gavela Llopis in J. Rodríguez de la Rúa Puig, agenta,
- za nemško vlado J. Möller in M. Hellmann, agenta,
- za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in S. Pardo Quintillán, agenta,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 25. maja 2023

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago člena 1(1) Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 4, str. 98).
- 2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru sporov med osebami NC, JD, TA in FZ (v nadaljevanju skupaj: NC in drugi) ter notarji BA, DA, DV in CG zaradi ugotovitve ničnosti ali nezakonnosti odpovedi pogodb o zaposlitvi delavcev, ki so jih ti notarji zaporedoma zaposlili.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2001/23

- 3 V uvodni izjavi 3 Direktive 2001/23 je navedeno:

„Predvideti je treba varovanje delavcev v primeru, ko se spremeni delodajalec, in zlasti zagotoviti, da se njihove pravice ohranijo.“

- 4 Člen 1(1) Direktive 2001/23 določa:

„(a) Ta direktiva se uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.“

- (b) Ob upoštevanju pododstavka (a) in nadaljnjih določb tega člena se za prenos v smislu te direktive šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, se pravi organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali je ta dejavnost glavna ali stranska.
- (c) Ta direktiva se uporablja za javna in zasebna podjetja, ki opravljajo gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali so te pridobitne ali ne. Upravna reorganizacija organov oblasti ali prenos upravnih funkcij med organi oblasti niso prenos v smislu te direktive.“

5 Člen 3(1) te direktive določa:

„Pravice in obveznosti odsvojitelja, ki izhajajo iz na dan prenosa obstoječe pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, se na podlagi takega prenosa prenesejo na pridobitelja.

Države članice lahko določijo, da sta od dneva prenosa odsvojitelj in pridobitelj solidarno odgovorna, kar zadeva obveznosti, nastale pred dnevom prenosa na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, ki je obstajalo na dan prenosa.“

6 Člen 4 navedene direktive določa:

„1. Prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata sam po sebi odsvojitelju ali pridobitelju ne daje podlage za odpuščanje. Ta določba ne preprečuje morebitnega odpuščanja iz ekonomskih, tehničnih ali organizacijskih razlogov, zaradi katerih so potrebne kadrovske spremembe.

[...]

2. Če pogodba o zaposlitvi ali delovno razmerje preneha, ker se delovni pogoji zaradi prenosa bistveno spremenijo v škodo delavca, se šteje, da je delodajalec odgovoren za prenehanje pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja.“

Uredba (EU) št. 650/2012

7 Člen 3(2) Uredbe (EU) št. 650/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2012 o pristojnosti, pravu, ki se uporablja, priznavanju in izvrševanju odločb in sprejemljivosti in izvrševanju javnih listin v dednih zadevah ter uvedbi evropskega potrdila o dedovanju (UL 2012, L 201, str. 107) določa:

„V tej uredbi izraz ‚sodišče‘ pomeni vsak sodni organ ter vse druge organe in pravne strokovnjake, pristojne za dedne zadeve, ki izvajajo sodno funkcijo ali delujejo na podlagi pooblastil, ki jih nanje prenese sodni organ, ali pod nadzorom sodnega organa, če ti drugi organi in pravni strokovnjaki zagotavljajo jamstva glede svoje nepristranskosti in pravice strank do zaslišanja in so odločbe, ki jih izdajo, po pravu države članice, v kateri delujejo:

- (a) lahko predmet pritožbe, naslovljene na sodni organ, ali predmet ponovne preučitve s strani tega organa ter
- (b) imajo podobno veljavo in učinek kot odločba sodnega organa glede iste zadeve.

[...]“

8 Člen 62 te uredbe določa:

„1. Ta uredba uvaja evropsko potrdilo o dedovanju (v nadaljnjem besedilu: potrdilo), ki se izda za uporabo v drugi državi članici in ima učinke, ki so navedeni v členu 69.

2. Uporaba potrdila ni obvezna.

3. Potrdilo ne nadomešča nacionalnih dokumentov, ki se za podobne namene uporabljajo v državah članicah. Vendar potrdilo, potem ko je bilo izdano za uporabo v drugi državi članici, učinkuje, kot je navedeno v členu 69, tudi v državi članici, katere organi so ga izdali v skladu s tem poglavjem.“

9 Člen 64 navedene uredbe določa:

„Potrdilo se izda v državah članicah, katerih sodišča so pristojna v skladu s členom 4, členom 7, členom 10 ali členom 11. Organ izdajatelj je:

(a) sodišče, kot je opredeljeno v členu 3(2), ali

(b) drug organ, ki je po nacionalnem pravu pristojen za obravnavanje dednih zadev.“

10 Člen 67(1) iste uredbe določa:

„Organ izdajatelj po postopku iz tega poglavja nemudoma izda potrdilo, ko so elementi, ki jih je treba potrditi, ugotovljeni po pravu, ki se uporablja za dedovanje, ali po katerem koli drugem pravu, ki se uporablja za posamezne elemente. [...]

Organ izdajatelj ne izda potrdila, zlasti če:

(a) se elementi, ki jih je treba potrditi, izpodbijajo ali

(b) potrdilo ne bi bilo skladno z odločbo, ki zadeva iste elemente.“

Špansko pravo

11 V členu 1 Ley Orgánica del Notariado (sistemski zakon z dne 28. maja 1862 o notariatu) (*Gaceta de Madrid* št. 149 z dne 29. maja 1862, str. 1) je notar opredeljen kot „javni uslužbenec, pooblaščen za overjanje pogodb in drugih zunajsodnih listin v skladu z zakoni“, pri čemer je dodano, da „[v] vsej kraljevini obstaja samo ena vrsta teh javnih uslužbencev“.

12 Notarji so obvezno vključeni v Régimen Especial de la Seguridad Social de los Trabajadores por Cuenta Propia o Autónomos (posebni sistem socialne varnosti za samozaposlene delavce ali RETA) ter so hkrati javni uslužbenci in delodajalci oseb, ki so pri njih zaposlene in s katerimi svobodno sklepajo pogodbe o zaposlitvi, za katere v celoti velja splošno delovno pravo in v celoti delovno pravo Unije.

13 V skladu s splošnimi pravili Real Decreto Legislativo 2/2015, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto de los Trabajadores (kraljeva zakonska uredba 2/2015 o potrditvi prenovljenega besedila zakona o statusu delavcev) z dne 23. oktobra 2015 (BOE št. 255 z dne

24. oktobra 2015, str. 100224) (v nadaljevanju: kraljeva zakonska uredba 2/2015) se notarji pogajajo o kolektivnih pogodbah, ki so do leta 2010 veljale v lokalnem obsegu, od leta 2010 pa v nacionalnem obsegu.

14 Člen 44(1) in (2) kraljeve zakonske uredbe 2/2015 določa:

„1. Prenos podjetja, delovnega centra ali samostojne proizvodne enote tega podjetja sam po sebi ne pomeni, da delovno razmerje preneha; na podlagi pogodbe o zaposlitvi in socialne varnosti na novega delodajalca preidejo pravice in obveznosti prejšnjega delodajalca, vključno z obveznostmi glede pokojnin, pod pogoji, ki jih določa veljavna posebna zakonodaja, in na splošno z vsemi obveznostmi na področju dodatne socialne varnosti, ki jih je imel odsvojitelj.

2. Za namene tega člena se za prenos podjetja šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, to je organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ki je glavna ali stranska.“

Spori o glavni stvari in vprašanje za predhodno odločanje

- 15 Oseba NC in drugi so bili zaposleni v notarski pisarni v Madridu (Španija) pri različnih notarjih, ki so si sledili v tej pisarni. Notar DV, ki je od 31. januarja 2015 vodil navedeno pisarno, je 30. septembra 2019 osebi NC in drugim ponudil možnost, da z njim delajo v njegovi novi pisarni v drugem mestu ali da njihove pogodbe o zaposlitvi prenehajo. Oseba NC in drugi so izbrali drugo možnost in so prejeli odpravnino za prenehanje pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga zaradi višje sile.
- 16 Notar BA je bil 29. januarja 2020 imenovan za vodjo te iste notarske pisarne. Prevezel je delavce, zaposlene pri prejšnjem vodji te notarske pisarne, isto materialno strukturo, in nadaljeval notarsko dejavnost na isti lokaciji, kjer se hranijo arhivi, ki so v skladu z nacionalno zakonodajo opredeljeni kot zbirka javnih aktov in drugih dokumentov, ki se v to zbirko vključijo vsako leto. Notar BA ter oseba NC in drugi so 11. februarja 2020 sklenili pogodbe o zaposlitvi s šestmesečno poskusno dobo.
- 17 Dirección General de Seguridad Jurídica y Fe Pública (generalni direktorat za pravno varnost in overjanje, Španija) pri Ministerio de Justicia (ministrstvo za pravosodje, Španija) je 15. marca 2020 zaradi pandemije covid-19 sprejel sklep, s katerim je odredil, naj se izvajajo le nujna opravila, naj se v notarskih pisarnah uvedejo ukrepi distanciranja, ki jih priporočajo pristojni organi, in naj se vzpostavi ustrezno izmenjevanje delavcev. Osebe NC, TA in JD so naslednji dan prišle v notarsko pisarno in od notarja BA zahtevale uporabo zgoraj navedenih ukrepov. Notar BA je to zavrnil in osebam NC, TA in JD istega dne, osebi FZ pa 2. aprila 2020 poslal dopise o prenehanju pogodbe o zaposlitvi, v katerih je navedel, da te osebe niso uspešno opravile poskusne dobe.
- 18 Oseba NC in drugi so pri Juzgado de lo Social nº 1 de Madrid (delovno sodišče št. 1 v Madridu, Španija), ki je predložitveno sodišče, vložili predlog, naj se ugotovi, da je bila njihova odpoved pogodbe o zaposlitvi nična oziroma nezakonita, in naj se njihova delovna doba izračuna od dneva, ko so začeli delati v notarski pisarni pri notarju, ki je notarske posle opravljal v istih prostorih pred notarjem BA. Notar BA je njihovim zahtevam nasprotoval in menil, da bi se morala njihova delovna doba začeti šteti od 11. februarja 2020, ko so bile sklenjene pogodbe med njim ter osebo NC in drugimi.

- 19 Predložitveno sodišče meni, da so bili oseba NC in drugi neprekinjeno zaposleni pri toženih strankah iz postopka v glavni stvari, ki so bile zaporedoma imenovane za notarje na isti lokaciji v Madridu, dokler ni bila njihova pogodba o zaposlitvi leta 2020 odpovedana.
- 20 Španski notarji so javni uslužbenci, ki to funkcijo prevzamejo po uspešno opravljenem nacionalnem natečaju, ki ga redno organizira generalni direktorat za pravno varnost in overjanje pri ministrstvu za pravosodje. Za ta natečaj veljajo posebna splošna pravila in zadnji znani natečaj je bil namenjen zapolnitvi prostih delovnih mest zaradi upokojitve, premestitve, dopusta, smrti ali nezasedenosti delovnega mesta po prejšnjem takšnem natečaju.
- 21 Če notar preneha opravljati svojo dejavnost zaradi prenosa ali upokojitve, mora novi notar, ki ga nasledi in lahko ostane v istih prostorih ali ne, 25 let hraniti arhive svojega predhodnika in izdati kopije in izpiske aktov, ki jih je predhodnik prejel, kadar to od njega zahtevajo zainteresirane osebe, pri čemer je običajno, vendar ne obvezno, da novi vodja notarske pisarne ohrani vse človeške in materialne vire, organizirane za izvajanje javne notarske službe. Položaj zaposlenih v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi ni urejen z nobenim posebnim predpisom ali s pogodbenimi določbami, razen v primerih prenosa ali dopusta iz osebnih razlogov notarja.
- 22 Predložitveno sodišče poudarja, da je Tribunal Supremo (vrhovno sodišče, Španija) v sodbi z dne 23. julija 2010 ugotovilo, da pravna narava javne funkcije, ki jo je prevzel notar, „ne izključuje statusa notarja kot delodajalca, saj so izpolnjena merila, ki jih določa [kraljeva zakonska uredba 2/2015], kar pomeni, da mora notar izpolnjevati obveznosti, ki jih za delodajalca določa delovnopravna zakonodaja“, in je pojasnilo, da „notar ni imetnik organiziranega skupka človeških in materialnih virov, kar bi lahko ustvarilo položaj prenosa podjetij, ko prenese pisarno, v kateri je prevzel javno funkcijo, ki mu pripada, saj so zaporedna imenovanja in poznejše premestitve notarja odvisne od vlade, ter da dejstvo, da je imenovan v določeno pisarno, ne pomeni, da je imetnik organizacijske enote, značilne za to pisarno, temveč le skrbnik njenega arhiva ter vidna in vodilna osebnost javnega poslanstva – in ne javne službe v strogem smislu – ki se tam opravlja“.
- 23 V teh okoliščinah je Juzgado de lo Social nº 1 de Madrid (delovno sodišče št. 1 v Madridu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo to vprašanje:

„Ali se člen 1(1)(a) [Direktive 2001/23] in s tem vsebina [te direktive] uporabljata v primeru, da vodja notarske pisarne – ki je javni uslužbenec in hkrati zasebni podjetnik z zaposlenimi delavci, pri čemer odnos z njim kot delodajalcem urejata splošna delovna zakonodaja in sektorska kolektivna pogodba – nadomesti prejšnjega vodjo te notarske pisarne, ki je nehal opravljati dejavnost, in prevzame njegov arhiv, nadaljuje opravljanje dejavnosti v istem delovnem centru z isto materialno strukturo ter prevzame zaposlene, ki so delali za prejšnjega notarja, ki je vodil to pisarno?“

Vprašanje za predhodno odločanje

Dopustnost

- 24 Notar BA in španska vlada trdita, da vprašanje za predhodno odločanje ni dopustno, ker je štiri mesece pred tem, ko je notar BA zaposlil tožeče stranke, njihovo delovno razmerje z DV, ki je bil notar v istih prostorih pred notarjem BA, prenehalo proti plačilu odpravnine. Pravice in

obveznosti, ki so za notarja DV izhajale iz pogodb o zaposlitvi, sklenjenih z osebo NC in drugimi, naj tako na dan prenosa notarske pisarne ne bi več obstajale, te osebe pa naj bi v vsakem primeru prejele odpravnino.

- 25 Treba je opozoriti, da za vprašanja v zvezi z razlago prava Unije, ki jih nacionalna sodišča zastavijo v pravnem in dejanskem okviru, za opredelitev katerega so odgovorna sama in katerega pravilnosti Sodišče ne preverja, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko predlog nacionalnega sodišča zavrže le, če je očitno, da zahtevana razlaga prava Unije nima nobene zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, če je problem hipotetičen ali če Sodišče nima na voljo pravnih in dejanskih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na zastavljena vprašanja dalo koristne odgovore (sodba z dne 17. maja 2023, BK in ZhP (Delna prekinitev postopka v glavni stvari), C-176/22, EU:C:2023:416, točka 19 in navedena sodna praksa).
- 26 V zvezi s tem je treba poudariti, da se na podlagi člena 3(1) Direktive 2001/23 zgolj pravice in obveznosti, ki za odsvojitelja izhajajo iz pogodbe o zaposlitvi ali delovnega razmerja, ki obstaja na dan prenosa, zaradi tega prenosa prenesejo na pridobitelja. Poleg tega v skladu z ustaljeno sodno prakso namen te direktive ni izboljšanje pogojev plačila ali drugih delovnih pogojev ob prenosu podjetij (glej v tem smislu sodbo z dne 26. marca 2020, ISS Facility Services, C-344/18, EU:C:2020:239, točka 25 in navedena sodna praksa).
- 27 Iz predlogov za sprejetje predhodne odločbe je sicer razvidno, da so oseba NC in drugi zaradi premestitve notarja DV na novo lokacijo 30. septembra 2019 prekinili svoje pogodbe o zaposlitvi in 11. februarja 2020 podpisali pogodbe z notarjem BA, ki je bil imenovan za vodjo notarske pisarne, katere vodja je bil dotlej notar DV.
- 28 Vendar predložitveno sodišče navaja, da so oseba NC in drugi od 24. maja 2004 svoje storitve opravljali na istem delovnem mestu in neprekinjeno za različne notarje, ki so bili zaporedoma imenovani za vodje te pisarne in pri katerih so bili oseba NC in drugi zaposleni z običajnim delovnim razmerjem. V zvezi s tem dodaja, da bi uporaba Direktive 2001/23 povzročila ohranitev delovne dobe od začetka njihovega delovnega razmerja z navedeno pisarno.
- 29 Glede trditve španske vlade, da vprašanje za predhodno odločanje ni dopustno, ker so oseba NC in drugi že prejeli odpravnino zaradi prenehanja delovnega razmerja, je treba ugotoviti, da taka možnost izhaja iz nacionalne ureditve, katere namen ni prenos Direktive 2001/23, in torej ne more biti upoštevna za presojo dopustnosti vprašanja za predhodno odločanje. Ob tem je treba ugotoviti, da je bila v skladu z navedbami osebe NC in drugih na obravnavi, ki jih mora predložitveno sodišče preveriti, ta odpravnina vrnjena.
- 30 Iz navedenega izhaja, da ni očitno, da vprašanje za predhodno odločanje, ki se nanaša na razlago Direktive 2001/23, nima nobene zveze z dejanskim stanjem spora o glavni stvari ali da je problem hipotetičen v smislu sodne prakse, navedene v točki 25 te sodbe. V teh okoliščinah je treba to vprašanje šteti za dopustno.

Vsebinska presoja

- 31 Predložitveno sodišče z vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(1) Direktive 2001/23 razlagati tako, da se ta direktiva uporablja za položaj, v katerem notar, ki je javni uslužbenec in zasebni delodajalec delavcev, zaposlenih v njegovi službi, nasledi prejšnjega vodjo notarske pisarne, prevzame njegove arhive in osebje, ki je bilo zaposleno pri tem predhodniku, ter nadaljuje isto dejavnost v istih prostorih z istimi materialnimi sredstvi.

- 32 Člen 1(1)(a) Direktive 2001/23 določa, da se ta direktiva uporablja za vsak prenos podjetja, obrata ali dela podjetja ali obrata na drugega delodajalca, ki je posledica pogodbenega prenosa ali združitve.
- 33 V skladu s členom 1(1)(b) te direktive se za prenos v smislu te direktive šteje prenos gospodarske enote, ki ohrani svojo identiteto, to je organiziranega skupka virov, katerega cilj je opravljanje gospodarske dejavnosti, ne glede na to, ali je ta dejavnost glavna ali stranska. Pojem „enota“ napotuje na organiziran skupek oseb in premoženja, ki omogoča opravljanje gospodarske dejavnosti, ki uresničuje lasten cilj (sodba z dne 27. februarja 2020, Grafe in Pohle, C-298/18, EU:C:2020:121, točka 22).
- 34 Direktiva 2001/23 se v skladu s prvim stavkom člena 1(1)(c) uporablja za javna in zasebna podjetja, ki opravljajo gospodarsko dejavnost, ne glede na to, ali ta podjetja opravljajo pridobitno ali nepridobitno dejavnost. V skladu z drugim stavkom te določbe pa upravna reorganizacija organov oblasti ali prenos upravnih funkcij med organi oblasti ni „prenos“ v smislu te direktive.
- 35 Pred preučitvijo, ali gre za prenos v smislu člena 1(1) Direktive 2001/23, je zato treba preučiti, ali dejavnosti, kot so dejavnosti španskih notarjev, spadajo pod pojem „gospodarska dejavnost“ v smislu člena 1(1)(c) te direktive.

Obstoj „gospodarske dejavnosti“ v smislu Direktive 2001/23

- 36 Sodišče je pojasnilo, da pojem „gospodarska dejavnost“ zajema vsako dejavnost ponujanja blaga ali storitev na nekem trgu. Po drugi strani so iz opredelitve „gospodarske dejavnosti“ načeloma izključene dejavnosti, ki izhajajo iz izvrševanja prerogativ javne oblasti, pri čemer se razume, da so storitve, ki konkurirajo storitvam, ki jih ponujajo subjekti, ki imajo pridobitni namen, lahko opredeljene kot „gospodarske dejavnosti“ v smislu člena 1(1)(c) Direktive 2001/23 (glej v tem smislu sodbo z dne 20. julija 2017, Piscarreta Ricardo, C-416/16, EU:C:2017:574, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 37 Iz predlogov za sprejetje predhodne odločbe je razvidno, da španski notarji svoje storitve na trgu strankam ponujajo za plačilo, pri čemer te storitve v bistvu zajemajo zlasti overjanje pogodb in drugih zunajsodnih listin. Po navedbah Evropske komisije na obravnavi ti notarji prevzemajo finančna tveganja, povezana z opravljanjem te dejavnosti.
- 38 Kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 37 sklepnih predlogov, taka dejavnost načeloma spada pod pojem „gospodarska dejavnost“ v smislu člena 1(1)(c) Direktive 2001/23.
- 39 Kljub temu je treba preučiti, ali so zaradi nekaterih drugih okoliščin, ki so razvidne iz spisa, s katerim razpolaga Sodišče, dejavnosti, kot so dejavnosti španskih notarjev, v neposredni in posebni zvezi z izvajanjem javne oblasti in je treba zanje šteti, da spadajo na področje izvajanja prerogativ javne oblasti (glej po analogiji sodbo z dne 24. maja 2011, Komisija/Belgija, C-47/08, EU:C:2011:334, točka 85 in navedena sodna praksa).
- 40 V zvezi s tem je treba poudariti, da ker gre za izključitev iz splošnega pravila o uporabi Direktive 2001/23, ki je določeno v njenem členu 1(1), je treba to izključitev razlagati ozko (glej v tem smislu sodbo z dne 27. septembra 2023, KRI, C-323/22, EU:C:2023:641, točka 49 in navedena sodna praksa).

- 41 Tako je treba poudariti, prvič, da so španski notarji javni uslužbenci, imenovani z ministrskimi odloki po natečaju.
- 42 Vendar je treba to, ali španski notarji izvajajo prerogative javne oblasti, preveriti glede na dejavnosti kot take, ne pa glede na status notarjev v španskem pravnem redu (glej po analogiji sodbo z dne 24. maja 2011, Komisija/Belgija, C-47/08, EU:C:2011:334, točka 116 in navedena sodna praksa).
- 43 Drugič, kot je na obravnavi potrdila španska vlada, se lahko posamezniki svobodno obrnejo na notarja po lastni izbiri. Čeprav so v zvezi s tem notarski honorarji določeni v nacionalni zakonodaji, se lahko kakovost opravljenih storitev razlikuje od notarja do notarja zlasti glede na poklicne sposobnosti, pri čemer notarji torej svoje dejavnosti opravljajo v konkurenčnih pogojih, kar ni značilno za izvajanje prerogativ javne oblasti (glej po analogiji sodbo z dne 24. maja 2011, Komisija/Belgija, C-47/08, EU:C:2011:334, točka 117).
- 44 Tretjič, španska vlada v zvezi z nalogami, ki jih opravljajo španski notarji, navaja, da so ti med drugim pristojni, da na eni strani overjajo zasebnopravne akte, sklenejo zakonsko zvezo, jo razdrejo zaradi razveze, razglasijo ločitev ter sestavijo, overijo, odprejo in hranijo zaprte oporoke v arhivu, na drugi strani pa morajo izvajanje svojih nalog zavriniti v položajih, ki jih določa španska zakonodaja. V zvezi s tem je iz člena 1 Reglamento de la organización y régimen del notariado (uredba o organizaciji in ureditvi notariata), dokončno odobrene z Decreto por el que se aprueba con carácter definitivo el Reglamento de la organización y régimen del Notariado (odlok o dokončni potrditvi uredbe o organizaciji in ureditvi notariata) z dne 2. junija 1944 (BOE št. 189 z dne 7. julija 1944, str. 5225) (v nadaljevanju: uredba o notariatu), ki jo španska vlada navaja v pisnih stališčih, razvidno, da je notar kot javni uslužbenec pooblaščen, da potrdi notarsko verodostojnost, ki na področju prava dokazuje verodostojnost in dokazno moč izjav volje strank, ki so navedene v javni listini, sestavljeni v skladu z zakonom.
- 45 Ne glede na to, kako pomembne so take dejavnosti v splošnem interesu, španskih notarjev, ker opravljajo te dejavnosti v konkurenčnih razmerah, ni mogoče šteti za organe oblasti v smislu člena 1(1)(c) Direktive 2001/23.
- 46 Dejstvo, da notarji delujejo tako, da uresničujejo cilj v splošnem interesu, kadar zavrnejo izvajanje svojih nalog, ne zadostuje za to, da bi se za njihovo dejavnost štelo, da spada na področje izvajanja prerogativ javne oblasti. Ni namreč sporno, da dejavnosti, ki se izvajajo v okviru različnih reguliranih poklicev, v nacionalnih pravnih redih pogosto vsebujejo obveznost, da osebe, ki jih opravljajo, uresničujejo tak cilj, ne da bi se za te dejavnosti štelo, da gre za izvajanje prerogativ javne oblasti (glej po analogiji sodbo z dne 24. maja 2011, Komisija/Belgija, C-47/08, EU:C:2011:334, točka 96).
- 47 Četrtrič, Kraljevina Španija je Komisijo v skladu s členom 3(2) Uredbe št. 650/2012 obvestila o svoji izbiri, da se španski notarji opredelijo kot drugi organi ali pravni strokovnjaki iz prvega pododstavka te določbe, ki spadajo pod pojem „sodišče“ v smislu navedene določbe in lahko v skladu s členom 64 te uredbe izdajo evropska potrdila o dedovanju.
- 48 Poudariti je treba, da se navedena uredba nanaša na pristojnost, pravo, ki se uporablja, priznavanje in izvrševanje odločb, sprejemanje in izvrševanje javnih listin v dednih zadevah ter izdajo evropskega potrdila o dedovanju in zato ne vpliva na razlago člena 1(1)(c) Direktive 2001/23 (glej po analogiji sodbo z dne 15. marca 2018, Komisija/Češka republika, C-575/16, EU:C:2011:186, točka 127 in navedena sodna praksa).

- 49 Poleg tega dejstvo, da notarji države članice spadajo pod pojem „sodišče“ v smislu člena 3(2) Uredbe št. 650/2012, ne pomeni, da izvajajo prerogative javne oblasti. V skladu s pogoji, ki se zahtevajo s to določbo, pod pojem „sodišče“ ne spada le organ ali pravni strokovnjak, ki je pristojen za dedne zadeve in izvaja sodne funkcije ali deluje na podlagi pooblastil, prenesenih s strani sodnega organa, ampak tudi organ ali pravni strokovnjak, ki zgolj deluje pod nadzorom sodnega organa.
- 50 Pristojnost španskih notarjev, da na podlagi člena 64 Uredbe št. 650/2012 izdajajo evropska potrdila o dedovanju, prav tako ne pomeni izvajanja takih prerogativ. Po eni strani iz člena 62 te uredbe izhaja, da uporaba teh potrdil ni obvezna, po drugi strani pa iz člena 67(1)(a) navedene uredbe izhaja, da navedenih potrdil ni mogoče izdati, če se izpodbijajo elementi, ki jih je treba potrditi.
- 51 V teh okoliščinah, ki jih bo moralo preveriti predložitveno sodišče, je očitno, da španski notarji opravljajo gospodarsko dejavnost v smislu člena 1(1)(c) Direktive 2001/23.

Obstoj „prenosa“ v smislu Direktive 2001/23

- 52 Najprej je treba opozoriti, da je namen Direktive 2001/23 zagotavljanje nepretrganosti delovnih razmerij, ki obstajajo v okviru gospodarske enote, neodvisno od spremembe lastništva. Odločilno merilo za ugotovitev obstoja „prenosa“ v smislu te direktive je, ali zadevna enota ohrani svojo identiteto, kar izhaja zlasti iz tega, da se njeno poslovanje dejansko nadaljuje ali ponovno začne (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točki 37 in 38 ter navedena sodna praksa).
- 53 V obravnavanem primeru je notar BA, potem ko ga je država imenovala za vodjo notarske pisarne, ki pokriva dano geografsko območje in katere vodja je bil notar DV, zaposlil del osebja, prevzel opremo in prostore ter postal skrbnik arhiva te pisarne.
- 54 V skladu s členom 1 sistemskega zakona o notariatu je notar javni uslužbenec, ki je v skladu z zakoni pooblaščen za overjanje pogodb in drugih zunajsodnih listin, medtem ko je notarska pisarna, katere vodja je, v skladu s členom 69 uredbe o notarskem poklicu „javna ustanova“ ki je opredeljena kot „celota človeških in materialnih virov, ki so organizirani zaradi izpolnjevanja cilja [notarske javne službe]“.
- 55 V zvezi s tem je treba, na prvem mestu, ugotoviti, da dejstvo, da notar postane vodja notarske pisarne, ker ga je imenovala država, in ne na podlagi pogodbe, sklenjene s prejšnjim vodjo, samo po sebi ne more izključiti obstoja prenosa v smislu Direktive 2001/23.
- 56 Čeprav namreč neobstoj pogodbenega razmerja med odsvojiteljem in pridobiteljem lahko pomeni indic, da ni bil izveden noben prenos v smislu Direktive 2001/23, v zvezi s tem ne more biti odločilnega pomena (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 39 in navedena sodna praksa).
- 57 Področje uporabe te direktive obsega vse primere spremembe – v okviru pogodbenih razmerij – fizične ali pravne osebe, ki je odgovorna za obratovanje podjetja in prevzame obveznosti delodajalca do zaposlenih v podjetju. Tako za uporabo navedene direktive ni nujno, da med odsvojiteljem in pridobiteljem obstaja neposredno pogodbeno razmerje, saj se lahko prenos izvede s posredovanjem tretje osebe (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 40 in navedena sodna praksa).

- 58 Zato dejstvo, da je prenos posledica enostranskih odločitev državnih organov, in ne dogovora, ne izključuje uporabe Direktive 2001/23 (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 41 in navedena sodna praksa).
- 59 Na drugem mestu, dejstvo, da je zgolj notar pooblaščen za opravljanje notarske javne službe, ne vpliva na uporabo te direktive.
- 60 Prenos v smislu Direktive 2001/23 se mora namreč nanašati na trajno organizirano gospodarsko enoto, katere dejavnost ni omejena na izvajanje določenega projekta. Taka enota je vsak organiziran skupek oseb in sredstev, ki omogoča opravljanje gospodarske dejavnosti, ima lasten cilj ter je dovolj strukturiran in samostojen (sodba z dne 6. marca 2014, Amatori in drugi, C-458/12, EU:C:2014:124, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 61 Kot je bilo navedeno v točki 54 te sodbe, pa je notarska pisarna v skladu s členom 69 uredbe o notariatu „javna ustanova“, ki je opredeljena kot skupek človeških in materialnih virov, ki so „organizirani“ zaradi izpolnjevanja cilja notarske javne službe. Poleg tega je Komisija na obravnavi navedla – ne da bi ji druge zainteresirane stranke glede tega nasprotovale, kar pa mora predložitveno sodišče preveriti – da iz člena 14 II Convenio Colectivo estatal de Notarios y Personal Empleado (druga nacionalna kolektivna pogodba za zaposlene v notarski pisarni) z dne 24. julija 2017 (BOE št. 241 z dne 6. oktobra 2017, str. 97369) izhajajo, da notarska pisarna, čeprav deluje pod nadzorom notarja, prek svojih zaposlenih opravlja naloge, kot so te v zvezi z organizacijo pisarne, s pripravo dokumentov in komuniciranjem s strankami, zlasti v zvezi s pravnimi posvetovanji, zaradi katerih je pisarna samostojna organizacija.
- 62 Čeprav v obravnavanem primeru španska notarska pisarna nujno deluje pod nadzorom notarja, to, da država imenuje novega vodjo pisarne, povzroči prenos iste notarske javne službe, ki je med drugim povezana z danim geografskim območjem, na katerem je deloval njen prejšnji vodja. Tako zamenjavo vodje notarske pisarne je treba šteti za spremembo vodstva podjetja, kar je okoliščina, na katero se v skladu z uvodno izjavo 3 Direktive 2001/23 nanaša namen te direktive, namreč varstvo delavcev.
- 63 Na tretjem mestu, sprememba vodje notarske pisarne ne povzroči nujno spremembe identitete te pisarne.
- 64 Pri ugotavljanju, ali je pogoj ohranitve identitete podjetja izpolnjen, je treba upoštevati vse dejanske okoliščine, ki so značilne za zadevni posel, med katerimi so zlasti vrsta zadevnega podjetja ali obrata; to, ali je bil opravljen prenos opredmetenih sredstev, kot so nepremičnine in premičnine; vrednost neopredmetenih sredstev ob prenosu; to, ali je novi delodajalec prevzel večino zaposlenih; to, ali je bil opravljen morebiten prenos strank; stopnja podobnosti dejavnosti, ki se opravljajo pred prenosom in po njem, in trajanje morebitne prekinitve teh dejavnosti. Vendar ti elementi pomenijo le delne vidike potrebne celostne presoje in jih zato ni mogoče presojati ločeno (sodba z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 49 in navedena sodna praksa).
- 65 Iz tega sledi, da je pomen, ki ga je treba pripisati različnim merilom za obstoj „prenosa“ v smislu Direktive 2001/23, nujno različen glede na dejavnost, ki se opravlja, torej način proizvodnje ali poslovanja zadevne gospodarske enote, obrata ali dela obrata (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 50 in navedena sodna praksa).

- 66 Sodišče je navedlo, da lahko gospodarska enota v nekaterih sektorjih deluje brez kakršnih koli pomembnih opredmetenih ali neopredmetenih sredstev, tako da ohranitev njene identitete po poslu, katerega predmet je, logično ne more biti odvisna od prenosa takih sredstev (sodba z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 51 in navedena sodna praksa).
- 67 V sektorju, v katerem dejavnost temelji predvsem na delovni sili, kar velja zlasti takrat, kadar dejavnost ne zahteva uporabe posebnih materialnih sredstev, identiteta gospodarske enote ne more biti ohranjena po zadevni transakciji, če domnevni pridobitelj ne prevzame bistvenega dela njenih zaposlenih v smislu števila in usposobljenosti zaposlenih (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točki 52 in 53 ter navedena sodna praksa).
- 68 Ta analiza zato vključuje obstoj številnih ugotovitev dejanskega stanja, pri čemer mora nacionalno sodišče to vprašanje preučiti *in concreto* ob upoštevanju meril, ki jih je določilo Sodišče, in ciljev, ki jim sledi Direktiva 2001/23, kot je cilj varstva delavcev v primeru spremembe vodje podjetja, da se zagotovi ohranitev njihovih pravic, ki je naveden v uvodni izjavi 3 te direktive (glej v tem smislu sodbo z dne 16. februarja 2023, Strong Charon, C-675/21, EU:C:2023:108, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 69 V zvezi s tem je iz točke 54 te sodbe razvidno, da v skladu s špansko zakonodajo osebje in oprema v notarski pisarni pomenita „javno ustanovo“, ki je opredeljena kot skupek človeških in materialnih virov, organiziranih zaradi izpolnjevanja cilja notarske javne službe.
- 70 Dejavnost take notarske pisarne temelji predvsem na delovni sili te pisarne, tako da lahko ohrani svojo identiteto tudi po prenosu, če bistveni del osebja v smislu števila in usposobljenosti prevzame njen novi vodja, kar mu omogoča opravljanje dejavnosti notarske pisarne.
- 71 V primeru, da bi notar, imenovan za vodjo notarske prakse, prevzel znaten del osebja, ki ga je zaposloval njegov predhodnik, in temu osebju še naprej zaupal naloge, kot so navedene v točki 61 te sodbe, je treba opozoriti, da dejstvo, da je postal vodja notarske prakse, zlasti na danem geografskem območju, prevzel materialna sredstva in prostore te pisarne ter postal skrbnik arhivov, kaže na to, da je ta pisarna ohranila svojo identiteto.
- 72 Iz vseh navedenih preudarkov izhaja, da je treba člen 1(1) Direktive 2001/23 razlagati tako, da se ta direktiva uporablja za položaj, v katerem notar, ki je javni uslužbenec in zasebni delodajalec delavcev, zaposlenih v njegovi notarski pisarni, nasledi prejšnjega vodjo take pisarne, prevzame njegove arhive in bistveni del osebja, ki je bilo zaposleno pri tem prejšnjem vodji, ter nadaljuje izvajanje iste dejavnosti v istih prostorih z istimi materialnimi sredstvi, pod pogojem, da se ohrani identiteta te pisarne, kar pa mora ugotoviti predložitveno sodišče ob upoštevanju vseh upoštevnihih okoliščin.

Stroški

- 73 Ker je ta postopek za stranke v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (četrti senat) razsodilo:

Člen 1(1) Direktive Sveta 2001/23/ES z dne 12. marca 2001 o približevanju zakonodaje držav članic v zvezi z ohranjanjem pravic delavcev v primeru prenosa podjetij, obratov ali delov podjetij ali obratov je treba razlagati tako, da se ta direktiva uporablja za položaj, v katerem notar, ki je javni uslužbenec in zasebni delodajalec delavcev, zaposlenih v njegovi notarski pisarni, nasledí prejšnjega vodjo take pisarne, prevzame njegove arhive in bistveni del osebja, ki je bilo zaposleno pri tem prejšnjem vodji, ter nadaljuje izvajanje iste dejavnosti v istih prostorih z istimi materialnimi sredstvi, pod pogojem, da se ohrani identiteta te pisarne, kar pa mora ugotoviti predložitveno sodišče ob upoštevanju vseh upoštevnih okoliščin.

Podpisi